

Sociala omsorgsnämnden

§ 25

Dnr SON 2022-00012 1.1.3.1

Årsredovisning 2021 Sociala omsorgsnämnden

Sociala omsorgsnämndens beslut

Sociala omsorgsnämnden beslutar att godkänna Årsredovisning 2021.

Sociala omsorgsnämnden önskar att årets överskott läggs till nämndens ackumulerade resultat.

Sociala omsorgsnämnden önskar även att investeringsmedel för en planerad men inte påbörjad gruppbostad samt för upprustning av lokaler inom daglig verksamhet, 500 tkr, överförs till 2022.

Sammanfattning av ärendet

För att möta framtidens behov har förvaltningen under året genomgått en omorganisation, samt påbörjat arbetet med en tydligare målbild. Tanken är att förvaltningen ska arbeta mer enhetligt utifrån färre mål och styra mot samt följa upp dessa mål i en verksamhetsplan. Målen handlar om att brukare behöver ges större delaktighet och inflytande över sina insatser, samt att förvaltningen satsar på att bli en mer attraktiv arbetsgivare.

Årets arbete har också handlat om att följa upp kvaliteten i insatserna som brukarna har beviljats. När alla avvikelser i förvaltningen har granskats har förvaltningen kunnat konstatera att en ny målgrupp av individer riskerar att hamna mellan stolarna. Det rör sig om individer som i kombination med sin funktionsnedsättning också har en psykiatrisk diagnos och/eller en psykisk ohälsa. Förvaltningen konstaterar därmed att man behöver kompetensutveckla personalen för att kunna ge ett bättre stöd till dessa personer. Förvaltningen har också gjort en analys över vilka personer som kommer att vara i behov av insatser i framtiden. Omvärldsanalys och demografiska kalkyler pekar på att allt fler med diagnosen autism kommer behöva förvaltningens insatser och att framtidens socialtjänst behöver utformas efter det. Nybyggnation av bostäder för personer med funktionsnedsättning behöver utökas för att möta morgondagens behov. Dagens bostäder lever inte upp till tillräcklig standard i fråga om storlek på lägenheter, fullgott brandskydd (boendesprinkler) och fullvärdiga kök.

Sociala omsorgsnämnden redovisar en budgetavvikelse på 25,7 mkr för 2021, vilket motsvarar 3,5% av budgetramen (kommunbidraget). Nämndens kostnader har även under 2021 påverkats av covid-19 vilket gör det svårt att göra jämförelser med tidigare år och dra slutsatser för kommande år. Överskottet på personalkostnaderna har även en förklaring i att till följd av

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2022-02-21

Sociala omsorgsnämnden

covid-19 situationen har förvaltningen en verksamhetsutvecklings-, utbildnings- och uppföljningsskuld eftersom en stor del av resurser krävs till att upprätthålla kärnverksamheten. Därmed har förvaltningen inte hunnit att utreda och planera för alla delar som behövs för att öka nämndens mål att vara en attraktiv arbetsgivare samt öka kvaliteten i verksamheten.

Beslutsunderlag

1. Årsredovisning 2021 Sociala omsorgsnämnden

Nina Clareving
Handläggare
033 353701

Datum
2022-02-21

Instans
Sociala omsorgsnämnden
Dnr SON 2022-00012 1.1.3.1

Årsredovisning 2021 Sociala omsorgsnämnden

Sociala omsorgsnämndens beslut

Sociala omsorgsnämnden beslutar att godkänna Årsredovisning 2021.

Sociala omsorgsnämnden önskar att årets överskott läggs till nämndens ackumulerade resultat.

Sociala omsorgsnämnden önskar även att investeringsmedel för en planerad men inte påbörjad gruppbostad samt för upprustning av lokaler inom daglig verksamhet, 500 tkr, överförs till 2022.

Sammanfattning

För att möta framtidens behov har förvaltningen under året genomgått en omorganisation, samt påbörjat arbetet med en tydligare målbild. Tanken är att förvaltningen ska arbeta mer enhetligt utifrån färre mål och styra mot samt följa upp dessa mål i en verksamhetsplan. Målen handlar om att brukare behöver ges större delaktighet och inflytande över sina insatser, samt att förvaltningen satsar på att bli en mer attraktiv arbetsgivare.

Årets arbete har också handlat om att följa upp kvaliteten i insatserna som brukarna har beviljats. När alla avvikelser i förvaltningen har granskats har förvaltningen kunnat konstatera att en ny målgrupp av individer riskerar att hamna mellan stolarna. Det rör sig om individer som i kombination med sin funktionsnedsättning också har en psykiatrisk diagnos och/eller en psykisk ohälsa. Förvaltningen konstaterar därmed att man behöver kompetensutveckla personalen för att kunna ge ett bättre stöd till dessa personer. Förvaltningen har också gjort en analys över vilka personer som kommer att vara i behov av insatser i framtiden. Omvärldsanalys och demografiska kalkyler pekar på att allt fler med diagnosen autism kommer behöva förvaltningens insatser och att framtidens socialtjänst behöver utformas efter det. Nybyggnation av bostäder för personer med funktionsnedsättning behöver utökas för att möta morgondagens behov. Dagens bostäder lever inte upp till tillräcklig standard i fråga om storlek på lägenheter, fullgott brandskydd (boendesprinkler) och fullvärdiga kök.

Sociala omsorgsnämnden redovisar en budgetavvikelse på 25,7 mkr för 2021, vilket motsvarar 3,5% av budgetramen (kommunbidraget). Nämndens kostnader har även under 2021 påverkats av covid-19 vilket gör det svårt att göra jämförelser med tidigare år och dra slutsatser för kommande år. Överskottet på personalkostnaderna har även en förklaring i att till följd av covid-19 situationen har förvaltningen en verksamhetsutvecklings-, utbildnings-

och uppföljningsskuld eftersom en stor del av resurser krävs till att upprätthålla kärnverksamheten. Därmed har förvaltningen inte hunnit att utreda och planera för alla delar som behövs för att öka nämndens mål att vara en attraktiv arbetsgivare samt öka kvaliteten i verksamheten.

Beslutsunderlag

1. Årsredovisning 2021 Sociala omsorgsnämnden

Samverkan

Ärendet har varit föremål för samverkan på FSG den 14 februari 2022.

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen

Yvonne Persson
Ordförande

Magnus Stenmark
Förvaltningschef

Årsredovisning 2021

Sociala omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Viktiga händelser under året	3
3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag	4
3.1 Människor möts i Borås	4
3.2 Ekonomi och egen organisation	4
4 Nämndens verksamhet 1	7
4.1 Resultat	7
4.2 Budgetavvikelse	9
4.3 Verksamhetsanalys	11
4.4 Verksamheten 2021	17
4.5 Jämställdhetsperspektivet	17
5 Konsekvenser av coronaviruset	19
6 Särskilda samarbetsuppdrag till nämnder och styrelser	20
7 Verksamhetsmått	22
7.1 Funktionshinderverksamhet LSS.....	22
7.2 Funktionshinderverksamhet SoL.....	23
8 Investeringar	24
8.1 Investeringar, årliga anslag	24

1 Inledning

Sociala omsorgsnämnden arbetar tillsammans för att personer med funktionsnedsättning kan leva ett gott liv i en välmående verksamhet. Nämnden har tillsammans med presidiet identifierat målbilder för att staka ut de viktigaste områdena att lägga fokus på de kommande åren. För att kunna bibehålla och utveckla kvaliteten i verksamheterna krävs att nämnden arbetar aktivt med:

- Att vara en **attraktiv arbetsgivare** för att kunna rekrytera och behålla personal och att möta framtidens behov från målgrupperna.
- Att kunna **göra brukare aktiva/delaktiga** då förväntningarna på välfärden ökar.

Förvaltningen har arbetat med att ta fram en organisation som förvaltningen tror kan möta morgondagens utmaningar över tid med goda resultat. Arbetet har präglats av stor delaktighet i tillsresans tecken där - vi tillsammans - är ledordet och nyckeln till framgång.

Nämnden har ett positivt resultat på 25,7 miljoner kronor. Sociala omsorgsnämnden önskar att överskottet läggs till nämndens ackumulerade resultat.

2 Viktiga händelser under året

På regeringens uppdrag att minska smittspridningen av corona har flertalet tjänstemän i förvaltningen arbetat hemifrån största delen av året. Det har inneburit ett annorlunda sätt att leda och styra förvaltningen.

Under året har förvaltningen rekryterat och introducerat två nya verksamhetschefer.

Framtidens utmaningar i form av att fler behöver mer (andelen äldre och unga ökar), samtidigt som arbetsföra skattebetalande personer procentuellt sett minskar kommer att medföra stora utmaningar för nämnden. Förvaltningen behöver starta omställningen genom att vässa sig som arbetsgivare. Vi vill kunna attrahera, introducera, kompetensutveckla samt behålla vår personal. I kombination med det kommer vi behöva arbeta med en mer strategisk bemanning som utgår ifrån brukarnas (ökade) behov. För att möta framtidens behov har förvaltningen under året genomgått en omorganisation, samt påbörjat arbetet med en tydligare målbild. Tanken är att förvaltningen ska arbeta mer enhetligt utifrån färre mål och styra mot samt följa upp dessa mål i en verksamhetsplan. Målen handlar om att brukare behöver ges större delaktighet och inflytande över sina insatser, samt att förvaltningen satsar på att bli en mer attraktiv arbetsgivare.

Årets arbete har också handlat om att följa upp kvaliteten i insatserna som brukarna har beviljats. När alla avvikelser i förvaltningen har granskats har förvaltningen kunnat konstatera att en ny målgrupp av individer riskerar att hamna mellan stolarna. Det rör sig om individer som i kombination med sin funktionsnedsättning också har en psykiatrisk diagnos och/eller en psykisk ohälsa. Förvaltningen konstaterar därmed att man behöver kompetensutveckla personalen för att kunna ge ett bättre stöd till dessa personer. En personcentrerad vård handlar om att kunna omhänderta hela människans problematik, oavsett om det rör sig om medicinska -, psykiatriska - eller stödjande behov.

Förvaltningen har också gjort en analys över vilka personer som kommer att vara i behov av insatser i framtiden. Omvärldsanalys och demografiska kalkyler pekar på att allt fler med diagnosen autism kommer behöva förvaltningens insatser och att framtidens socialtjänst behöver utformas efter det. Nybyggnation av bostäder för personer med funktionsnedsättning behöver utökas för att möta morgondagens behov. Dagens bostäder lever inte upp till tillräcklig standard i fråga om storlek på lägenheter, fullgott brandskydd (boendesprinkler) och fullvärdiga kök.

Under året har två nya gruppboendestäder med särskild service enligt LSS öppnats, dels Färgargatan med inriktning på demens samt Backhagsvägen med inriktning mot autism. En gruppboendestad inom socialpsykiatrin har flyttat till nybyggda lokaler.

3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag

3.1 Människor möts i Borås

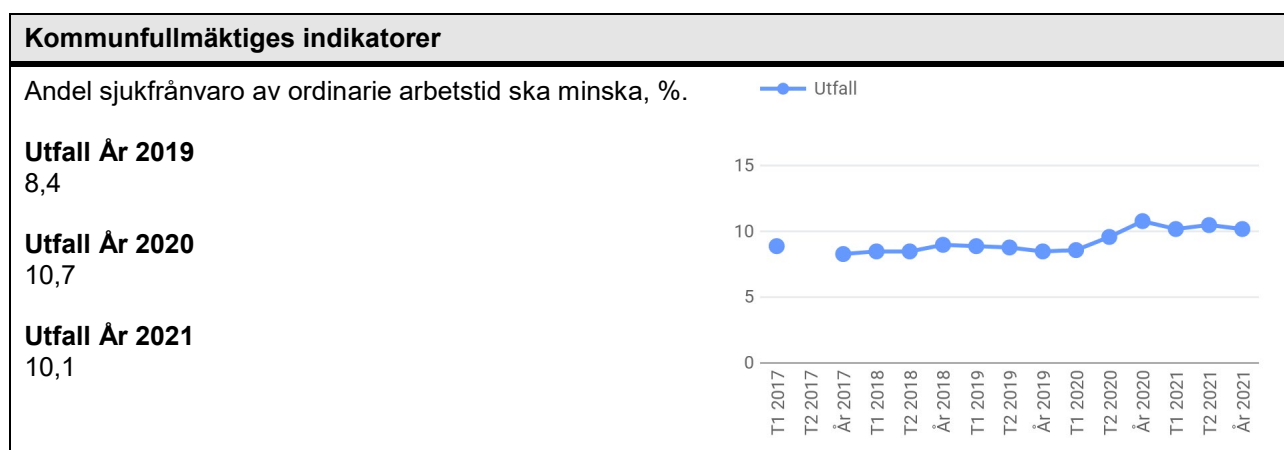
3.1.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2021	Kommentar
Sociala omsorgsnämnden ska under 2021 utreda vilka anställda på Sociala omsorgsförvaltningen som har behov av fria arbetskläder, vilka kläder medarbetarna behöver och vad det skulle kosta.	● Genomfört	Chef för kvalitet- och utveckling samt förvaltningsjurist utredde förvaltningens behov av arbetskläder. Skrivelsen är samverkad och kommunicerad till Kommunstyrelsen. Förvaltningen har också omhändertagit resultatet i en rutin för hur hanteringen av arbetskläder ska hanteras framgent.

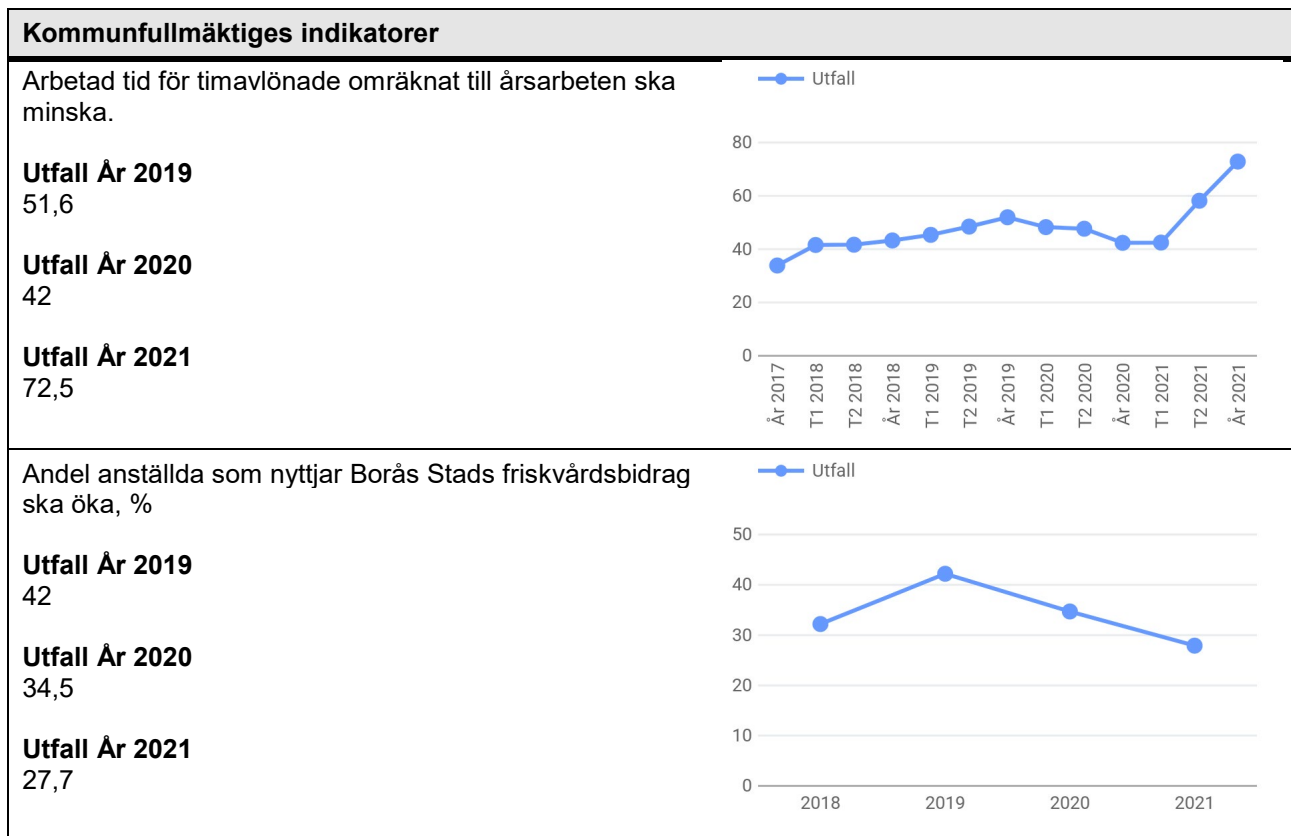
3.1.2 Nämnd

Uppdrag	Status År 2021	Kommentar
Jämställdhetsperspektivet	● Genomfört	Se avsnitt 4.5 Jämställdhetsperspektivet.

3.2 Ekonomi och egen organisation

Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.

2021 års sjukfrånvarotal har likt 2020 påverkats i stor utsträckning av pandemiläget. Den totala sjukfrånvaron har under året rört sig mellan 8,2-11,6% vilket även i år landar in förvaltningen på en siffra över 10% även om det minskat något mot 2020. Likt föregående år har sjukskrivningsrutiner, ersättning för karensdag och rekommendationerna i samhället helt klart påverkat sjuktalen och chefers möjlighet att arbeta för att minska korttidsfrånvaron.

Förvaltningens insatser mot höga sjuktal har fokus på att minska inflödet i korttidsfrånvaron genom förebyggande insatser. Chefer arbetar med förebyggande insatser på gruppnivå genom det systematiska arbetsmiljöarbete där risker för ohälsa förebyggs och åtgärdas. Arbetet med sjukfrånvaro och rehabilitering på individnivå sker utefter Borås Stads rutin för rehabilitering.

Utifrån forskningsläget idag vet vi att delar så som närvarande ledarskap, delaktighet och påverkansmöjligheter, ett fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete, tydliga rutiner för rehabilitering, kompetensutvecklingsarbete och en transparent beslutsprocess är tydliga friskfaktorer för en hälsosam organisation.

Under 2021 har förvaltningen infört Heroma hälsoSAM fullt ut i organisationen vilket innebär att alla chefer nu har bättre systemmässiga förutsättningar att följa och dokumentera sina åtgärder kring rehabiliteringsärenden. Förvaltningen har en förhoppning om att detta ska kvalitetssäkra och förbättra vår dokumentationsprocess kopplat till rehabilitering.

Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten ska minska.

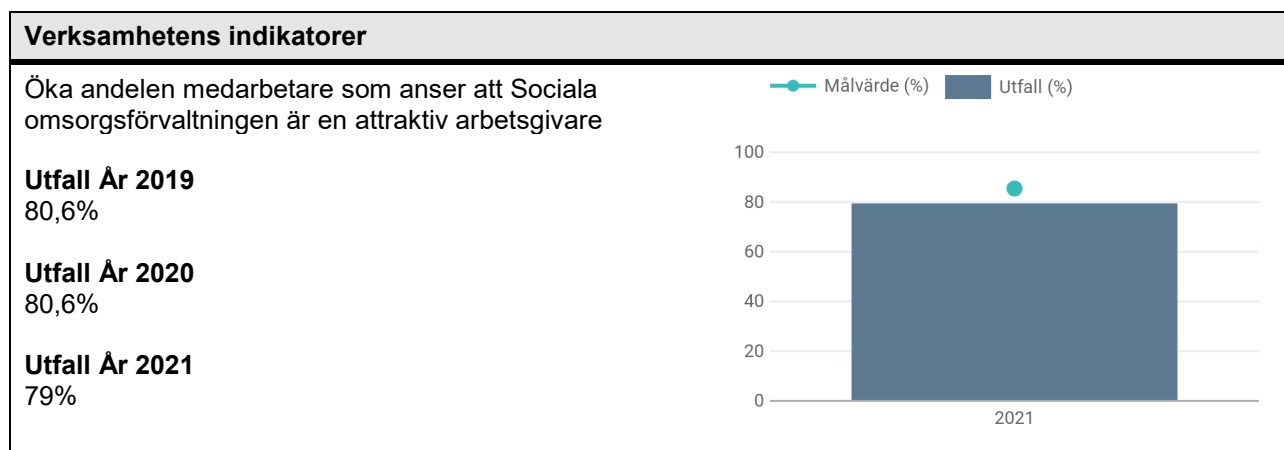
Inför sommaren 2021 tog förvaltningsledningen ett beslut att semestervikarier kunde timavlönas under semesterperioden 2021. Detta för att öka flexibiliteten i deras anställning. Detta gav till följd att andelen timavlönade på förvaltningen mer än fördubblades mot tidigare år under juli och augusti månad. Detta ger i sin tur den ökning vi ser i nyckeltalet för december och 12 månader bakåt. Bemanningsenheten har inte ökat andelen timavlönade under 2021 utan ökningen kommer enbart av det beslut att införa

timavlöningsform på semestervikarierna.

Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag ska öka, %

Friskvårdsbidrag är en av de förmåner Borås Stad som arbetsgivare erbjuder våra medarbetare. Att erbjuda friskvårdsbidrag ger en tydlig signal att vi vill underlätta för medarbetarna att utöva hälsofrämjande aktiviteter. Friskvårdsbidraget kan, beroende på vilken aktivitet medarbetaren utövar, förebygga arbetsrelaterade belastningsskador och öka den psykiska hälsan - effekter som är bra både för enskilda medarbetare och Borås Stad som arbetsgivare. 2020 utnyttjade 34,5% av Sociala omsorgsförvaltningens medarbetare friskvårdsbidraget. Information om att man som medarbetare i förvaltningen kan ta del av friskvårdsbidrag samt gällande regler har diskuterats på APT och finns på intranätet.

Dock kan vi se på grafen att vi bröt den ökande trenden 2020 och började vända nedåt igen gällande denna indikator. Det är självklart svårt att peka ut vad detta entydigt kan bero på men en klar faktor är pandemin då flertalet hälsoaktiviteter ställts in eller skjutits på och gym har i perioder varit stängda eller förändrat sina öppettider och rutiner. Självklart kopplat till detta har även individer förändrat sina rutiner och istället nyttjar naturens smittfria ytor. Trenden efter pandemin får utvisa om detta kan vara en av förklaringarna till minskat utnyttjande av vårt friskvårdsbidrag.

Öka andelen medarbetare som anser att Sociala omsorgsförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare

Statistikuppgift är inhämtad ifrån 2021 års medarbetarenkät. Målvärdet 85% är inte nått, förvaltningen landade på 79%. Jämfört med 2019 års siffror på 80,6% har vi backat något. Utifrån att förvaltningen antagit de nya målen kommer förvaltningen behöva arbeta med en långsiktig handlingsplan för att öka vår attraktivitet som arbetsgivare. Sådana insatser utgår ifrån ett externt och ett internt perspektiv. Det externa handlar om attraktiviteten utåt, vår marknadsföring och kandidatupplevelse i rekryteringssammanhang. Det interna perspektivet handlar om att våra redan anställda medarbetare upplever oss attraktiva och vill stanna kvar. Exempelvis kan det handla om åtgärder som förbättrar organisatoriska förutsättningar och arbetsmiljö samt att förvaltningen löpande genomför kompetensutvecklande insatser.

3.2.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2021	Kommentar
Kommunstyrelsen ska i samverkan med Vård- och äldrenämnden och Sociala omsorgsnämnden tillsätta en KAL-grupp för undersköterskor eller motsvarande. KAL-gruppens arbete ska vara färdigt under första halvan av 2021.	 Genomfört	En KAL-grupp för undersköterskor eller motsvarande har tillsatts under 2021 och handlingsplanen är klar.

3.2.2 Nämnd

Uppdrag	Status År 2021	Kommentar
Avtalsuppföljning kring entreprenadboenden	 Genomfört	Arbetet med uppföljning av verksamheten inom Attendo pågår enligt plan och rapporteras löpande till nämnd.
Utredning Husbonden	 Delvis genomfört	Arbetet fortskrider och dialog pågår. Fokus ligger på att utreda lösningar och alternativ.

4 Nämndens verksamhet 1

4.1 Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2021	Bokslut 2021	Avvikelse
Statsbidrag	7 807	13 179	7 998	9 826	1 828
Avgifter och övriga intäkter	97 608	97 576	107 475	113 558	6 083
Summa intäkter	105 415	110 755	115 473	123 384	7 911
Personal	-462 113	-472 025	-508 138	-487 640	20 498
Lokaler	-19 624	-20 005	-20 433	-20 374	59
Material och tjänster	-301 019	-308 518	-306 645	-316 840	-10 195
Kapitalkostnader	-1 061	-902	-841	-723	118
Summa kostnader	-783 817	-801 450	-836 057	-825 577	10 480
Buffert (endast i budget)	0	0	-7 279	0	7 279
Nettokostnad	-678 402	-690 695	-727 863	-702 193	25 670
Kommunbidrag	657 275	700 200	727 863	727 863	0
Resultat efter kommunbidrag	-21 127	9 505	0	25 670	25 670

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2021	Bokslut 2021	Avvikelse
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat	0	0	0	0	0
Godkända "öronmärkta" projekt	0	0	0	0	0
Resultat jfr med tillgängliga medel	-21 127	9 505	0	25 670	25 670
Ackumulerat resultat	-11 792	-5 787	-5 787	19 883	25 670

Resultatanalys

Sociala omsorgsnämnden redovisar en budgetavvikelse på 25,7 mkr för 2021, vilket motsvarar 3,5% av budgetramen (kommunbidraget). Nämndens kostnader har även under 2021 påverkats av covid-19 vilket gör det svårt att göra jämförelser med tidigare år och dra slutsatser för kommande år. En följd av covid-19 situationen som ger ett överskott på personalkostnaderna är att förvaltningen har en verksamhetsutvecklings-, utbildnings- och uppföljningsskuld, eftersom en stor del av resurser krävs till att upprätthålla kärnverksamheten. Därmed har förvaltningen inte hunnit att utreda och planera för alla delar som behövs för att öka nämndens mål att vara en attraktiv arbetsgivare samt att öka kvaliteten i verksamheten.

Sociala omsorgsnämnden önskar att överskottet läggs till nämndens ackumulerade resultat.

Intäkter +7,9 mkr

Nämnden har erhållit 1,8 mkr mer i statsbidrag än budgeterat avseende statsbidrag för merkostnader till följd av covid-19 för kostnader i december 2020 samt statsbidrag från Migrationsverket avseende ersättning för stödinsatser samt hälso- och sjukvård för nyanlända. Statsbidraget från Migrationsverket är svårt att budgetera rätt eftersom förvaltningen först efter beslut på ansökan vet beloppet.

Ett stort överskott på övriga intäkter beror främst på ökade intäkter från Försäkringskassan avseende personlig assistans. Några assistansärenden har under året blivit beviljade förhöjt timbelopp från Försäkringskassan. Återbetalningar från privata utförare inom personlig assistans för ärenden som retroaktivt fr.o.m. hösten 2020 har övergått från kommunen till Försäkringskassan. Återbetalningarna som uppgår till 2 mkr är av engångskaraktär. Ökade intäkter för försäljning av tjänster till övriga förvaltningar samt försäljning platser till andra kommuner. Intäkt av försäljning av plats till annan kommun kommer minska till 2022.

Personalkostnader +20,5 mkr

Del av överskottet inom personalkostnader är en följd av covid-19 och därmed ett tillfälligt överskott. Uppskjuten anställning av aktiveringspedagoger, hög frånvaro inom bl.a. hälso- och sjukvårdsorganisationen, färre deltagare på daglig verksamhet till följd av pandemin gör att frånvaro av personal inte alltid ersätts med vikarier samt hög sjukfrånvaro på enheterna där det ibland har saknats vikarier och varit svårigheter med bemanning.

Det har under 2021 varit ett antal vakanta tjänster och tjänstledigheter som ger ett överskott. Lägre personalkostnader än budgeterat kommer även från en ny gruppboende som öppnade senare än planerat samt annan inflyttning till gruppboendestäder som inte har verkställts så som planerat.

För statsbidraget god vård och omsorg av äldre budgeterades med 4 miljoner kronor i personalkostnader men förvaltningen har istället använt del av statsbidraget för inköp av material och utrustning för att öka kvaliteten i omsorgen av äldre och personer med demens. För den del som inte har hunnits med att utnyttjas under året kommer inte något krav på återbetalning. Förvaltningen planerar nu för använda statsbidraget för 2022 fullt ut.

En del av överskottet är en följd av ökad budgetmedvetenhet och effektivisering genom samplanering. Detta överskott kommer till 2022 att användas när förvaltningen får dyrare kostnader för sitt

korttidsboende inom socialpsykiatri.

Material och tjänster -10,2 mkr

Ett underskott för material och tjänster jämfört med budget bestående av ett antal negativa poster. Det har gjorts inköp för del av statsbidraget god vård och omsorg av äldre. Externa placeringar inom socialpsykiatri har ett underskott.

Under året förbättrades prognosen och därmed det befarade underskottet för beslutade timmar personlig assistans enligt LSS där ett antal beslut under sommar och hösten övergick till Försäkringskassan retroaktivt för hela året samt att några av besluten har ersatts av Migrationsverket. När antalet brukare med beslut om personlig assistans via Försäkringskassan ökar så ökar nämndens kostnad för de tjugo första timmarna till Försäkringskassan. Nämnden är även skyldig att ersätta privata assistansbolag för merkostnad vid ordinarie assistents sjukfrånvaro. Kostnaden för detta har varit betydligt högre än tidigare år. Sammantaget är den totala kostnaden på myndighetssidan för personlig assistans på samma nivå som under 2020.

Ett underskott på ersättning till LOV företag inom daglig verksamhet är en följd av tillfälliga regler för ersättning under pandemin. Detta gäller även underskottet av habiliteringsersättningen som också är en följd av tillfälliga regler under pandemin.

Buffert: prognos +7 279 tkr

Nämndens buffert har inte behövts tas i anspråk under året.

4.2 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2021	Bokslut 2021	Avvikelse
Central administration					
Intäkter	91	254	0	143	143
Kostnader	-32 677	-27 110	-30 002	-29 153	849
Resultat	-32 586	-26 856	-30 002	-29 010	992
Politisk verksamhet					
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	-1 512	-1 297	-1 620	-1 462	158
Resultat	-1 512	-1 297	-1 620	-1 462	158
Vård och omsorg i ordinärt boende					
Intäkter	2 257	1 929	1 091	1 528	437
Kostnader	-47 303	-18 042	-15 220	-17 459	-2 239
Resultat	-45 046	-16 113	-14 129	-15 931	-1 802
Vård och omsorg i särskilt boende					
Intäkter	5 721	7 190	5 752	7 004	1 252
Kostnader	-83 947	-96 333	-90 991	-90 191	800
Resultat	-78 226	-89 143	-85 239	-83 187	2 052
Insatser enl LSS och SFB					

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2021	Bokslut 2021	Avvikelse
Intäkter	98 038	100 084	107 143	109 804	2 661
Kostnader	-613 910	-651 949	-690 109	-677 911	12 198
Resultat	-515 872	-551 865	-582 966	-568 107	14 859
Övrig vård och omsorg					
Intäkter	2 035	1 450	1 487	1 452	-35
Kostnader	-7 182	-6 871	-8 115	-5 948	2 167
Resultat	-5 147	-5 421	-6 628	-4 496	2 132
Buffert					
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	0	0	-7 279	0	7 279
Resultat	0	0	-7 279	0	7 279
<hr/>					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
<hr/>					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
<hr/>					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
<hr/>					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
<hr/>					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
<hr/>					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
<hr/>					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
<hr/>					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
<hr/>					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
<hr/>					

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2021	Bokslut 2021	Avvikelse
Totalt					
Intäkter	108 142	110 907	115 473	119 931	4 458
Kostnader	-786 531	-801 602	-843 336	-822 124	21 212
Resultat	-678 389	-690 695	-727 863	-702 193	25 670

4.3 Verksamhetsanalys

4.3.1 Central administration

Inom verksamheten finns förvaltningschefen och centrala stödfunktioner som HR, ekonomi, gemensam administration samt kvalitet- och utvecklingsfunktionen.

Budgetavvikelse

Central administration har en budgetavvikelse för året på 992 tkr. Avvikelsen beror till största delen på tjänster som varit vakanta del av året samt tjänstledigheter som inte har ersatts med vikarier.

Analys av verksamheten

Uppgiften är att stödja nämnden och verksamheterna med att uppnå satta mål och följa beslutade riktlinjer.

4.3.2 Politisk verksamhet

Inom verksamheten politisk verksamhet redovisas kostnader för arvoden och övriga sammanträdeskostnader samt nämndsekreterare.

Budgetavvikelse

Politisk verksamhet har en budgetavvikelse för året på 158 tkr.

Analys av verksamheten

Under året har nämnden haft 11 nämndssammanträden. Sociala omsorgsnämnden har ett uppdrag att ansvara för ett lokalt funktionshinderråd. Syftet med rådet är att det ska bidra till en positiv utveckling och en ökad delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt vara del i nämndens samråd med brukar- och intresseorganisationer. Förhoppningen är också att det ska öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning och stärka deras inflytande.

4.3.3 Vård och omsorg i ordinärt boende

Inom verksamheten vård och omsorg i ordinärt boende redovisas SoL insatser som utförs i ordinärt boende. Insatserna är främst boendestöd och hemtjänst.

Budgetavvikelse

Vård och omsorg i ordinärt boende har ett underskott för året på -1 802 tkr och avser boendestöd. Boendestödet har 1 420 fler utförda timmar än budgeterat vilket medför ett mindre underskott för nämnden. Större delen av underskottet kommer från högre personalkostnader än budgeterat.

Analys av verksamheten

Hemtjänst

Sociala omsorgsnämnden beslutar om insatser enligt SoL, exempelvis hemtjänst och trygghetslarm. Utförare av de beslutade insatserna är Vård- och äldreförvaltningen samt privata utförare enligt valfrihetssystemet (LOV).

Boendestöd

Boendestödet erbjuder ett individanpassat vardagsstöd och motiverar och stöttar den enskilde genom att skapa struktur och mål i vardagen. Insatserna är av pedagogisk och stödjande art och ställer krav på delaktighet.

I dagsläget är kompetensnivån för tjänsten som boendestödjare undersköterska eller motsvarande. I framtiden kommer behovet av personal inom vård- och omsorg att öka medan antalet utbildade inte hänger med i samma takt, vilket innebär att det kommer vara svårt att rekrytera framöver. Enheten har genomfört omvärldsbevakning i syfte att undersökta vilka förbättringar som kan genomföras samt möjligheterna till digitala samtal.

Boendestöd har utmaningar med höga sjuktal, underskott i budget samt återkommande avvikelser. Sjukfrånvaron under året snittar 23,38%. Totala sjukfrånvaron under 2020 låg på 18,23% vilket innebär en ökning med fem procentenheter.

Enheten beslutade under 2021 att öka grundbemanningen för att på så sätt kunna täcka en del frånvaro med ordinarie personal. Enheten har även involverat organisationshälsa där frågor som många organisationsförändringar, bristande förtroende till ledningen, minskad trivsel med arbetet samt hög sjukfrånvaro i personalgruppen har lyfts av baspersonal. Utifrån detta har handlingsplan skapats.

Anpassningskravet för 2021 låg på drygt 2,5 miljoner. Bokslutet visade ett utfall på -1,6 miljoner, vilket innebär att enheten anpassade nästan en miljon kronor. På grund av extremt hög sjukfrånvaro har vikariekostnaderna ökat enormt. Detta kan vara en bidragande orsak till att brukarna upplever en bristande kvalitet och kontinuitet.

Under pandemin har den digitala kompetensen ökat hos personalen då vissa möten hålls på distans. Telefonsamtal i stället för besök har erbjudits samt i något enstaka fall digitala samtal i stället för fysiskt. Detta arbetssätt kommer fortsätta att utvecklas under 2022 - dels för att brukarna ska få valmöjligheter gällande utförandet, men också för att medarbetarna ska få en mer attraktiv arbetsplats och delvis kunna arbeta hemifrån. I och med digitala samtal går det även att genomföra effektiviseringar genom färre resor och bättre tillgänglighet.

4.3.4 Vård och omsorg i särskilt boende

Inom verksamheten vård och omsorg i särskilt boende redovisas bostad med särskild service enligt SoL för personer med psykisk funktionsnedsättning samt hälso- och sjukvårdsinsatser för målgruppen. Insatserna verkställs inom nämndens gruppboendestäder samt genom externa placeringar.

Budgetavvikelse

Vård och omsorg i särskilt boende har ett överskott för året på 2 052 tkr. Externa placeringar inom socialpsykiatri har ett underskott. Ett plus från statsbidraget god vård och omsorg av äldre. Statsbidraget budgeterades på verksamheten insatser enligt LSS och SFB men då ett antal brukare inom socialpsykiatri tillhör målgruppen för statsbidraget gjordes det en omfördelning. Det har gjorts en redovisningsmässig omfördelning av kostnader mellan vård och omsorg i särskilt boende och insatser enligt LSS och SFB för att kostnaden ska vara där brukaren har redovisats i statistiken.

Analys av verksamheten

Socialpsykiatri gruppboendestäder

Inom området som helhet har det fortsatt varit en hög sjukfrånvaro under hela 2021, som till stora

delar går att härleda till pågående pandemi. Strategiskt viktiga områden att arbeta med under 2022 är en bemanning i balans och effektivt nyttjande av befintliga resurser, medarbetarnas upplevelse av en god arbetsmiljö, ökad kontinuitet och kvalitet inom verksamheterna. Fokus framåt är en tydligare styrning och ledning utifrån nämndens två målområden, attraktiv arbetsgivare och att öka brukarnas delaktighet. En tydlig tendens är att brukarnas allt komplexare funktionsnedsättningar, ökande ålder samt ett mer omfattande omvårdnadsbehov på sikt kan komma att kräva en högre personaltäthet och behov av kompetensutveckling. Ytterligare anpassningar av personalresurser i verksamheten kan innebära en försämrad kvalitet och att brukarnas behov inte fullt ut kan tillgodoses.

Hälso- och sjukvårdsinsats

Hälso- och sjukvård, habilitering och rehabilitering ska tillgodose nämndens målgruppers behov av hälso- och sjukvårdsinsatser utifrån det som regleras i hälso- och sjukvårdslag, överenskommelser kring hälso- och sjukvård mellan kommuner och Västra Götalandsregionen samt det som är angivet i nämndens reglemente. Nämnden har kostnadsansvar för alla personliga hjälpmedel inom socialpsykiatri i Borås Stad. Kostnaderna har under de senaste åren ökat till följd av fler antal personer i behov av hjälpmedel. Ökningen kopplas till att aktuella målgrupper med funktionsnedsättning blir äldre och därmed får ett ökat behov av hälso- och sjukvård samt behov av hjälpmedel kopplat till ökad ålder.

Myndighetsutövning

För att inte utöka nuvarande nivå på antalet platser inom särskilt boende och balansera kostnadsökningar inom hälso- och sjukvård och köpta tjänster fortsätter nämndens förebyggande arbete genom samverkan mellan myndighet/verkställighet samt hälso- och sjukvård. Hemmaplanslösningar i form av stöd till personer i ordinärt boende utvecklas tillsammans med boendestöd samt öppenvård där även bostadsfrågan är en central fråga för att insatserna på hemmaplan ska fungera. Arbetet med att externt placerade brukare ska vistas på hemmaplan och att behoven ska tillgodoses i hemkommunen fortsätter under 2022.

4.3.5 Insatser enl LSS och SFB

Nämnden har ansvar för myndighetsutövning enligt LSS. Det omfattar personer som tillhör lagens personkrets och som har behov av insatser där behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. De insatser som kan beviljas enligt LSS är personlig assistans, boende med särskilt stöd och service för vuxna samt för barn och ungdomar, daglig verksamhet, avlösarservice, kontaktperson, ledsagarservice, korttidsvistelse samt korttidstillsyn för skolungdomar.

Budgetavvikelse

Insatser enligt LSS och SFB har ett överskott på 14 859 tkr. En del av överskottet beroende av att en ny gruppboende öppnade senare än budgeterat samt annan inflyttning till gruppboende som inte har verkställts så som budgeterat och därmed har gett lägre personalkostnader. En del av överskottet inom serviceboende är en följd av effektivisering genom samplanering. Detta överskott kommer till 2022 att användas när förvaltningen får dyrare kostnader för sitt korttidsboende inom socialpsykiatri.

Externa placeringar har haft en budget i balans medan entreprenad-boenden har haft några tomma platser och därmed har nämnden ett överskott för detta.

Årets överskott för verksamheten är även påverkat av pandemin med en hög frånvaro främst inom hälso- och sjukvårdsorganisationen men även på enheterna. Där det inom hälso- och sjukvårdsorganisationen saknats vikarier och enheterna har haft svårigheter med bemanning. Färre deltagare på daglig verksamhet gör att frånvaro av personal inte alltid behöver ersättas med vikarier.

Ett underskott på ersättning till LOV företag inom daglig verksamhet är en följd av tillfälliga regler för ersättning under pandemin. Detta gäller även underskottet för habiliteringsersättning som utbetalas vid deltagande i daglig verksamhet. Under året har brukare som stannat hemma p.g.a. oro för covid-19 fått

behålla sin habiliteringsersättning och därmed har det varit färre sjukavdrag från habiliteringsersättningen.

Analys av verksamheten

Bostad med särskild service för vuxna

Gruppboheter

Brukarna tillhörande målgruppen blir allt äldre och får fler åldersrelaterade sjukdomar som kräver ett ökat behov av vård- och omsorgsinsatser. Sedan något år tillbaka har detta framförallt inneburit att gruppboheter med vaken natt blivit fler. Antalet brukare som uppnått pensionsålder och därmed inte deltar i daglig verksamhet växer vilket också innebär en ökad bemanning dagtid på våra gruppboheter. I och med att brukarna lever längre idag än tidigare drabbas även denna målgrupp i högre grad av åldersrelaterade sjukdomar där framförallt en ökning av demensdiagnoser kan ses. Vi ser även i våra kartläggningar och märker i våra verksamheter i dag att våra brukare med diagnosen autism ofta får en samsjuklighet med psykisk ohälsa. Detta ställer helt andra krav på personalens kompetens men också något som nämnden måste ta höjd för vid produktion av nya gruppboheter. För att säkerställa att brukarna möts av rätt kompetens pågår ett arbete med att se över hur nämnden kan arbeta effektivare med att flytta om brukare till gruppboheter där rätt kompetens kan erbjudas. Det är också av stor vikt att påbörja en dialog om förändrat kompetensbehov på våra gruppboheter, t ex behov av personal som har kompetens inom psykiatri, pedagogik, åldersrelaterade sjukdomar m.m.

Arbete pågår med att samplanera inom gruppboheterna men fortfarande finns utmaningar att få ut all personaltid då verksamhetens behov är kortare än passens längd enligt kollektivavtal, framförallt på morgonen. Kollektivavtalet blir i detta fall kostnadsdrivande för nämnden. En genomlysning av verksamheten påvisar underskott av resurser för en fullgod helgbemanning medan det finns ett överskott av resurser under vardagar. För att komma tillrätta med detta krävs ett ökat samarbete/samplanering med t.ex. daglig verksamhet. Under 2021 har det pågått en pilot över verksamhetsgränserna med syfte att omhänderta underskott av resurser och vakanta helgpas. Denna pilot har fallit väl ut för området genom att vakanta helgpas har bemannats av förvaltningens ordinarie personal. Effekterna av att samplanera över gränserna och därmed ta tillvara på förvaltningens samlade resurser innebär på sikt en ökad kontinuitet och ökad kvalitet genom att behovet av tillfällig personal minskar. Det är av största vikt att nämnden fortsätter på den inslagna vägen med samarbete och samplanering över verksamhetsgränserna för en ökad kontinuitet, kvalitet och en budget i balans.

Serviceboheter

Brukarnas behov har över tid förändrats från mer eller mindre självständiga till att idag ha fler och mer omfattande behov av stöd. En tydlig trend är att lediga lägenheter som är placerade långt från servicebostadens baslägenhet har blivit svårare att hyra ut. En högre åldersstruktur tillsammans med komplexa omsorgs- och vårdbehov innebär för medarbetarna ett behov av kompetensutveckling och ett förändrat arbetssätt. En ökande ålder innebär att fler personer idag inte har någon daglig verksamhet utan är hemma i sin bostad hela dagarna vilket då innebär en ökad bemanning dagtid.

Översyn av personalresurser pågår på samtliga enheter men ytterligare anpassningar är svåra att genomföra på grund av schematekniska skäl. Oavsett beläggning kräver varje enskild enhet en viss grundbemanning som inte kan understigas. Arbetet med samplanering inom denna verksamhet fungerar väl och på så sätt är driften av serviceboheter fortsatt kostnadseffektiv.

Fokus framåt är en tydligare styrning och ledning utifrån nämndens två målområden, attraktiv arbetsgivare och att öka brukarnas delaktighet.

Bostad med särskild service för barn och unga

Sedan december 2020 verkställer nämnden insatser för barn- och ungdomar enligt LSS 9:8. Utifrån utförd tillsyn från IVO och lokalernas utformning minskas från och med 2022 antalet platser från tre till två. Denna verksamhet är komplex och ställer stora krav på både ledarskap och medarbetarnas kompetens. För att säkerställa god kvalitet i denna verksamhet har nämnden tillsatt extra resurser från kvalitet och utveckling. Det är också upphandlat extern expertis som fortsätter sitt arbete med

verksamheten till och med juni 2022.

Fokus framåt är en tydligare styrning och ledning utifrån nämndens två målområden, attraktiv arbetsgivare och att öka brukarnas delaktighet.

Personlig assistans inkl LSS-team

Personlig assistans är ett personligt utformat stöd vilket ges till person, som till följd av sin funktionsnedsättning, har ett omfattande hjälpbehov. Under 2021 har enheterna inom personlig assistans haft totalt 31 brukare och ett åldersspann om 11 år till 83 år. Cirka 200 assistenter varav cirka 150 tillsvidareanställda.

Under 2021 har de flesta assistenter genomfört utbildning i genomförandeplaner och digital introduktion. Assistenterna har fortsatt arbetat aktivt med att följa restriktioner kopplat till covid19 vilket bidragit till väldigt få smittade brukare och personal under 2021.

Inom några år står vi inför stora pensionsavgångar och det blir också svårare att rekrytera personer med rätt kompetens samtidigt som komplexa ärenden blir fler. Enheten behöver arbeta aktivt för att bemöta de framtida utmaningarna. Bra introduktioner, handledning, specifika utbildningar, digitala utbildningar, stödpedagoger i verksamheten är några av de frågor som behöver aktualiseras.

Verksamheten har under hösten 2021 påbörjat arbetet med verksamhetens mål som är att öka delaktigheten för brukarna samt vara en attraktiv arbetsgivare. Under 2022 ska åtgärder tas fram tillsammans med brukare och assistenter för att nå dessa mål.

LSS-teamet är en verksamhet som utför personlig assistans där det är bedömt att traditionell personlig assistans är alltför kostsamt. De brukare som enheten utför assistans hos har i genomsnitt 55 timmar i sina LSS beslut. För att effektivisera inom denna verksamhet sker samplanering med boendestöd. Kompetenskrav på personal ökar ständigt och framgent efterfrågas utbildning inom förvärvad hjärnskada samt genomförandeplaner.

Daglig verksamhet

En ny generations deltagare ställer krav på annan typ av verksamhet. Ett aktivt arbete behövs för att kunna erbjuda nya och anpassade aktiviteter och arbetsuppgifter. Behoven är mer komplexa hos den enskilde deltagaren och detta kräver ökad kompetens hos medarbetarna för att kunna möta deltagaren på ett professionellt sätt samt att utveckla en kvalitativ verksamhet. Översynen fortsätter kontinuerligt om möjlighet till utveckling kan vara samlokalisering av mindre enheter för att effektivt nyttja befintliga resurser.

Samordning av personalbemanning är ett pågående arbete och fortgår dagligen för att optimera bemanning och resursanvändning. Under 2022 kommer arbetet påbörjas med samplanering av personalresurser inom daglig verksamhet.

Fokus framåt är en tydligare styrning och ledning utifrån nämndens två målområden, attraktiv arbetsgivare och att öka brukarnas delaktighet.

Korttidsvistelse enligt LSS

Nämnden erbjuder korttidsvistelse för ungdomar, unga vuxna samt vuxna på boendena Tegnérgatan, Kullbacka samt Backagården. Korttidsverksamheten ger möjlighet till rekreation och social träning för den enskilde samt avlastning för dess anhöriga. Samtliga boenden är bemannat dygnet runt utifrån antalet brukare och deras behov. Personalen arbetar aktivt för att brukare ska inkluderas i samhället och kunna leva ett så självständigt liv som möjligt.

Under 2021 så har brukare fått avbokas vid enskilda tillfällen p.g.a. personalbrist. Detta medför aktivt arbete med avvikelshantering, utredning samt uppföljning. De som idag ansöker om korttidsvistelse har en funktionsnedsättning som är mer komplex vilket innebär ett ökat behov av omsorg och stöd och därmed också ett ökat kompetensbehov hos medarbetarna.

AKL

AKL ger stöd genom avlösning, kontaktperson, ledsagning samt stödfamilj. De senaste åren har det varit stora utmaningar med rekrytering. Nämnden har beslut som inte är verkställda eller som enbart är delvis verkställda p.g.a. rekryteringssvårigheter. Förvaltningen genomförde under hösten 2021 en satsning på annonsering via sociala medier. Enheten använder samplanering med andra enheter för att samtliga beslut ska kunna verkställas. De flesta beslut verkställs med timanställd personal.

Antal insatser varierar månatligen och har under 2021 haft 195 brukare inom kontaktperson, 60 ledsagaruppdrag, 27 ledsagaruppdrag, 27 avlösaruppdrag samt 13 stödfamiljer.

Enheten har påbörjat att omvärldsbevaka och ingår numer i ett nätverk tillsammans med 20 kommuner. Syftet med omvärldsbevakning är att lära av andra kommuner i frågor som rör digitala förbättringar, rekryteringsutmaningar samt organisationsfrågor.

Vidare har enheten skapat en e-tjänst för att möjliggöra effektivisering gällande rekrytering av kontaktpersoner.

Hälso- och sjukvårdsinsatser

Hälso- och sjukvård, habilitering och rehabilitering ska tillgodose nämndens målgruppers behov av hälso- och sjukvårdsinsatser utifrån det som regleras i hälso- och sjukvårdslag, överenskommelser kring hälso- och sjukvård mellan kommuner och Västra Götalandsregionen samt det som är angivet i nämndens reglemente. Nämnden har kostnadsansvar för alla personliga hjälpmedel inom LSS och socialpsykiatri i Borås Stad. Kostnaderna har under de senaste åren ökat till följd av fler antal personer i behov av hjälpmedel. Ökningen kopplas till att aktuella målgrupper med funktionsnedsättning blir äldre och därmed får ett ökat behov av hälso- och sjukvård samt behov av hjälpmedel kopplat till ökad ålder.

Myndighetsutövning

Verksamheten arbetar med att kontinuerligt följa upp beslutade insatser och nyckeltal för att säkerställa en god intern kontroll. Beslut om insatser ska följas av aktuell rättspraxis och aktuella domar, beslut om eventuellt dubbla insatser som t ex bostad med särskild service och kontaktperson övervägs noga. Det pågår tätare uppföljningar av beslut, rutiner som har upprättats följs upp månadsvis av enhetschef vilket har resulterat i tydligare prövning av goda levnadsvillkor.

4.3.6 Övrig vård och omsorg

Inom verksamheten vård och omsorg redovisas övriga insatser enligt SoL för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Budgetavvikelse

Övrig vård och omsorg för äldre och funktionshindrade har ett överskott på 2 132 tkr. Överskottet kommer av uppskjuten anställning av aktiveringspedagoger som en följd av covid-19 samt ett överskott inom daglig sysselsättning.

Analys av verksamheten

Aktiveringspedagoger

Nämnden har i slutet av året anställt två medarbetare med särskild kompetens kring psykisk ohälsa. Uppdraget är att skapa innehåll och aktiviteter för personer med psykisk funktionsnedsättning för att bryta isoleringen för målgruppen. Målgruppen har behov av stödjande nätverk som tror på deras förmåga samt aktiviteter som det finns evidens för och som leder till ökad delaktighet i samhället och på arbetsmarknaden.

Träffpunkt Berggården

Berggården är en öppen mötesplats för personer med psykisk ohälsa. Syftet med Berggården är att motverka social isolering och erbjuda dagliga aktiviteter i samverkan med deltagarna. För att besöka

Berggården krävs inget biståndsbeslut.

Daglig sysselsättning

Daglig sysselsättning är integrerad med daglig verksamhet och de enheter/grupper som finns har deltagare från båda verksamheterna.

4.4 Verksamheten 2021

Kommunfullmäktige har fastslagit att följande ska gälla för nämndens verksamhet:

Under 2021 ska nämnden fortsätta arbeta med att hitta en bemanningsmodell som hanterar borttagandet av delade turer samt korta och långa arbetspass. Detta ska utformas så att det stärker nämnden som en attraktiv arbetsgivare samt ske med kvalitet för berörda brukare. Förvaltningen har påbörjat ett pilotprojekt med sex stycken enheter med syfte att använda befintliga resurser optimalt samt påvisa effekt av samplanering både vad gäller budget och kvalitet.

Nämnden ska göra sin del i att garantera att elever som har gått ut med fullständiga godkända betyg inom barn- och fritidsprogrammet, eller diplom inom vård- och omsorgsprogrammet, får provanställning. Sociala omsorgsförvaltningen har ett stort behov av att anställa personal med adekvat utbildning. Alla med adekvat utbildning som söker arbete på Sociala omsorgsförvaltningen får en anställning. Provanställning förekommer i undantagsfall.

Anställda i upphandlade verksamheter ska ha arbetsvillkor jämförbara med anställda i Borås Stad. Förvaltningen genomför regelbundet kvalitetskontroller hos upphandlade verksamheter.

Sommarkolonin på Kärrgården ska finnas kvar. Kärrgården var öppen 4 veckor under sommaren 2021.

Arbetslivsnämnden ska samordna stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Sociala omsorgsnämnden ska vara behjälplig och delta i detta arbete.

4.5 Jämställdhetsperspektivet

Nämndens verksamheter ska bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet samt verka för den enskildes delaktighet i samhällslivet och jämlika levnadsvillkor. För att kunna jobba med ständigt förbättringsarbete så krävs en korrekt och användbar målgruppsbeskrivning. Hur målgruppen ser ut och vilket behov brukarna har är viktiga frågor som måste besvaras för att vi rätt ska kunna utveckla verksamheten och möta brukarnas behov.

I dagsläget har 93 barn, t.o.m. 17 år gamla, stöd och insatser enligt LSS på SOF. Samtliga dessa barn har kartlagts utifrån dokumentationsgranskning i Viva. Utgångspunkten har varit kommunicerade beslut. 32 av barnen är flickor (34 %), och 61 är pojkar (66 %). Ju yngre barnen är, desto större andel av dem är pojkar. Samma trend ses på vuxensidan, andelen kvinnor är liten i de lägre åldrarna men ökar ju högre upp i åldersspannet vi kommer. Det beror antagligen på att flickor diagnosticeras senare än pojkar. En majoritet av barnen har autismspektrumtillstånd av något slag, 64 barn (69 %).

Samsjukligheten är hög och det handlar både om betydande somatisk samsjuklighet men det finns också många exempel på psykiatrisk samsjuklighet som social fobi och depression. Ungefär en tredjedel av alla barn har ADHD. Just kombinationen autism och/eller intellektuell funktionsnedsättning och ADHD är utmanande, eftersom det ofta leder till utagerande beteende om anpassningar inte görs utifrån deras behov. Över hälften av alla barn har dokumenterat utmanande beteende i form av fysiskt utagerande. Det handlar främst om att barnen i olika situationer är våldsamma mot andra personer. En betydande andel har också självskadebeteenden. Förvaltningen behöver stärka arbetet för att på ett bättre sätt omhänderta barnens perspektiv utifrån gällande barnkonvention, satsa på kompetenshöjande insatser kopplade till psykiatrisk samsjuklighet samt rusta förvaltningen för att bättre kunna omhänderta

personer med autism och utmanande beteende.

Brukarundersökningen resultat 2021

444 brukare deltog i 2021 års brukarundersökning. Svansfrekvensen för hela Sociala omsorgsförvaltningen (SOF) blev därmed 45 procent. Det innebär att knappt hälften av alla brukare har deltagit i undersökningen. Resultaten kan därför inte självklart generaliseras till hela gruppen brukare på SOF. SOF:s resultat ligger relativt nära rikets genomsnitt, men överlag något sämre på samtliga områden.

På förvaltningsövergripande nivå finns flera positiva resultat att notera, till exempel att omkring fyra av fem brukare svarar att de

- får den hjälp de vill ha (81 %)
- känner att personalen bryr sig om dem (85 %)
- vet vem de ska prata med om något är dåligt (85 %)
- trivs på sina boenden och i sina verksamheter (83 %)

Det finns tydliga förbättringsområden, framförallt sådant som rör trygghet och kommunikation. I likhet med tidigare år uppger var tredje brukare (30 %) att hen är rädd för något i sitt boende eller på sin dagliga verksamhet/sysselsättning. På gruppboendestäder LSS i egen regi är det hela 41 procent som uppger att de är rädda för något hemma. Generellt gäller att kvinnor upplever en större otrygghet än män, vilket är ett resultat som gäller för hela landet. Kvinnor är överlag mindre nöjda med stöd och insatser. Det är särskilt tydligt inom socialpsykiatrin.

Många brukare (37 %) upplever att personalen inte pratar med dem på ett sätt som de förstår och ungefär lika många tycker att personalen inte förstår vad de säger (26 %). Det tyder på att vi måste jobba med att bli bättre på kommunikation. Det är dessutom troligt att den låga svansfrekvensen totalt sett kan bero på att brukare inte förstår frågorna, eller att personalen inte förmår uppfatta deras svar. Det innebär att resultatet på frågorna om kommunikation kan vara ännu sämre än det vi fångar i brukarundersökningen.

Det är värt att notera att inga barn deltar i brukarundersökningen. Det är bekymmersamt och innebär att vi inte kan dra några slutsatser om barnens upplevelser av de stöd och insatser som de får.

Utifrån resultaten bör förvaltningen (1) arbeta aktivt med trygghets och säkerhetsfrågor, särskilt kopplat till brukare som är kvinnor. (2) Hitta sätt att fånga in även barnens uppfattning och upplevelse av stöd och insatser. (3) Fokusera på att skapa förutsättningar för att alla brukare ska kunna kommunicera med personal, t.ex. genom intensifierat arbete med AKK och tydliggörande pedagogik.

Avvikelser

Det handlar om ett fåtal brukare som står för samtliga incidenter av hot och våld, både riktat mot andra brukare men också riktat mot personal. Det blir därför viktigt att förstå vad som karaktäriserar den mycket lilla grupp brukare som står för i stort sett allt våld. Inte minst eftersom en tydlig bakomliggande orsak till avvikelserna är att personal saknar rätt kompetens för målgruppen.

Generellt gäller att kvinnor och yngre brukare är överrepresenterade i avvikelser som rör hot och våld. En slutsats från analys av SoL- och LSS-avvikelser är därför att förvaltningen behöver rusta för att bättre kunna möta yngre brukare, främst kvinnor, med psykiatrisk samsjuklighet. Det är en slutsats som även styrks av att Socialstyrelsen påpekat att förekomsten av t.ex. schizofreni- och ångestdiagnoser är sju gånger vanligare bland personer med intellektuell funktionsnedsättning och autism, än i den övriga befolkningen. Socialstyrelsen menar i sin lägesrapport att det därför är viktigt att inkludera perspektivet psykisk ohälsa i LSS, särskilt när det gäller verksamhets- och kompetensutveckling.

Ett pågående arbete för att stärka jämställdhetsperspektivet är VIP (Viktig Intressant Person), som är en självstärkande utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning som syftar till att höja självkänslan och stärka deltagarna. Även satsningen Schysst kompis pågår i nämndens verksamheter. Nämnden utbildar personal kring våld och bemötande för att stärka jämställdheten för personer med

funktionsnedsättning. Utifrån ett genusperspektiv granskar och analyserar myndighetsutövningen två gånger per år beviljade insatser uppdelat mellan män och kvinnor där män har en högre procent beviljade insatser jämfört med kvinnor. En analys i mars 2021 av beviljade insatser fördelade mellan könen framkommer att fördelningen ser olika ut beroende på insats. T.ex. avlösning i hemmet är differensen stor, kvinnor 25% och män 75%. Insatsen boendestöd kvinnor 53% och män 47%. För personlig assistans enligt LSS är nivån lika mellan män och kvinnor. Analysen visar att behoven är olika beroende på insats och bedömningarna är individuella och beviljas efter behov och inte kön.

5 Konsekvenser av coronaviruset

Kommunforskning i Västsverige (KFi) har på uppdrag av Stadsrevisionen i Borås Stad genomfört en granskning av Borås Stads hantering av coronapandemin. I samband med att den kommunövergripande granskningen behandlas av Sociala omsorgsnämnden (SON) bedömer Sociala omsorgsförvaltningen (SOF) att en mer förvaltningsspecifik uppföljning bör göras. Syftet är att tydliggöra hur SOF hanterat pandemin, konsekvenser av pandemihanteringen och att, eventuellt, komplettera KFi:s slutsatser om pandemihanteringen i Borås stad med sådant som är relevant för just SOF.

Pandemihanteringen förefaller sammanfattningsvis ha varit framgångsrik på förvaltningsövergripande nivå. Smittan har begränsats, riskgrupper har skyddats och kärnverksamheten har bibehållit sin kontinuitet. På individnivå är det svårare att dra säkra slutsatser om pandemihanterings effekter. Brukarnas uppfattningar har inte systematiskt och strukturerat tillfrågats om sina upplevelser och de få frågor som har ställts till brukarna har inte gett alltigenom positiva svar. Effekterna för brukarna har varit påtagliga då färre aktiviteter har varit igång och många insatser har fått anpassas utifrån antalet deltagare.

Det är viktigt att påpeka att SOF inte har genomfört några undersökningar med fokus på medarbetarnas upplevelse under pandemin. Det är därför inte möjligt att dra slutsatser om pandemihanteringen utifrån ett medarbetarperspektiv. Den bild som förvaltningen får är dock att pandemin börjar göra sig gällande i form av trötta medarbetare inom främst hälso- och sjukvårdsorganisationen som arbetat med smittspårning, provtagning och vaccinationer utöver andra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvården. Förvaltningen har få sjuksköterskor, fysioterapeuter samt arbetsterapeuter vilket blir extra kännbart i en tid som den här.

Enhetschefer har kämpat med bemanning då det varit väldigt utmanande att rekrytera personal med rätt kompetens. Det har dels varit frånvarande personal till följd av egen sjukdom, restriktioner till följd av pandemin samt VAB. Tjänstepersoner inom förvaltningen har utifrån regeringens uppmaning till stora delar arbetat hemifrån. Flera medarbetare har upplevt det som mycket påfrestande och andra har tyckt att det underlättat och förbättrat balansen i livet. I de undersökningar som genomförts i Sverige och världen framkommer att de flesta medarbetare skulle vilja fortsätta distansarbetet med en ökad flexibilitet. Även Sociala omsorgsförvaltningen har skickat ut enkäter till tjänstepersoner om hur man vill arbeta framöver och svaret är att man önskar vara på kontoret ca hälften av arbetstiden. Det ligger också i linje med vad Borås Stad har tagit fram för policy om det framtida arbetslivet.

Det konstateras att pandemin påverkat verksamheten i omfattande utsträckning. En sak som lyfts fram är att verksamheten ser en verksamhetsutvecklings-, utbildnings- och uppföljningsskuld med anledning av att pandemiarbetet prioriterats och att en stor del av resurser krävts till att upprätthålla kärnverksamheten. Det finns också positiva bieffekter. Ett exempel är att digitaliseringsarbetet har kommit igång på riktigt. Det bör i förlängningen kunna leda till ett mer kostnadseffektivt arbetssätt vilket kan frisätta resurser till kärnverksamheten.

Pandemin har tydliggjort vad som är styrkor och svagheter i dagens förvaltning;

Styrkor

- *Information och kommunikation* som en självklart integrerad del av verksamheten. Tidigt identifierades att kommunikation med rätt aktörer i rätt tid var en framgångsfaktor. Information tillgänglighetsanpassades t.ex. till brukare.
- *Stort engagemang och handlingskraft*
  - Pandemin gjorde att alla drog åt samma håll – ”stuprörsorganisationen” gav vika för den gemensamma uppgiften.
  - Engagemang för uppdraget, att leverera stöd och service.
  - Handlingskraft, t.ex. vid omläggning av verksamhet för att trygga kontinuitet.
- *En stark HSV-organisation som tar ansvar*
- Förmåga att *flexibelt* anpassa sig till ny verklighet
  - Digitalisering är nu norm.
  - Ödmjukhet inför att ta till sig positiva sidoeffekter

Svagheter

- *Bristande fokus på brukaren*
  - Ingen befintlig struktur för att fråga efter, och ta in, brukarnas uppfattningar.
  - Individuppföljning saknar helt input från brukarna själva. Avvikelsehanteringssystemet utgår enbart från personal, inte brukare.
  - Bristande beredning av beslut med direkt påverkan på brukarna utifrån juridiska aspekter och värdegrundsperspektiv.
- *Bristande dokumentation och beslutsapparat*
  - Saknas övergripande sammanställningar av konstaterat smittade och eventuellt avlidna i covid 19.
  - Osystematiska anteckningar från FVL, avsaknad av loggbok.
  - Svårt att se vad som är beslut och vem som fattat det. Saknas också underlag inför beslut – svårt med spårbarhet i ärendehantering.
  - Avsaknad av kris- och kontinuitetsplan

Verksamhet / Händelse	Uppskattad ekonomisk konsekvens 2021, tkr
Statsbidrag merkostnader avseende dec 2020	400
Lägre personalkostnader	8 000
Tillfälliga regler om ersättning inom daglig verksamhet	-2 400
Summa	6 000

6 Särskilda samarbetsuppdrag till nämnder och styrelser

Sociala omsorgsnämnden har ett särskilt samarbetsuppdrag avseende tillgänglighet. Samarbetsuppdraget syftar till att stärka helhetssynen av begreppet tillgänglighet och att få nämnder och styrelser att tydligare se sin del i helheten. Samverkan och samarbete ska bidra till ökad måluppfyllelse med utgångspunkt i vad som är ”det bästa” för kommuninvånaren. Det särskilda samarbetsuppdraget är därmed också ett sätt att tydliggöra ansvar och befogenheter i tillgänglighetsfrågor som har gemensam karaktär.

Samarbetsuppdraget innebär att nämnden har

- befogenhet att sammankalla berörda nämnder
- ansvarar för att samarbetsuppdraget kommer igång

- skapar förutsättningar, arbetsformer och legitimitet för samarbete kring tillgänglighet
- formulerar mål för uppdraget
- resultatet mäts, utvärderas och redovisas.

För att genomföra detta finns Programmet för ett tillgängligt samhälle samt tillhörande handlingsplan. Programmet bygger på Borås Stads vision att medborgarna ska vara medskapare och få ett reellt inflytande på stadens utveckling. Borås Stad vill förstärka sina insatser för att göra samhället mer tillgängligt för alla. Programmet för ett tillgängligt samhälle visar kommunens ambitioner för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett gott liv i Borås. Ytterst handlar det om alla människors lika värde och rätt att delta i samhället. Syftet med programmet är att ge vägledning för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får samma möjligheter som andra att utöva sina demokratiska rättigheter och skyldigheter. Programmet ska leda till åtgärder för att undanröja de brister och hinder som idag finns för tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning. I programmet finns det sex prioriterade områden som är hämtade ur FN:s konvention av rättigheter till personer med funktionsnedsättningar och dess 50 artiklar. I Sociala omsorgsnämndens uppdrag ligger ansvaret att följa upp de aktiviteter som finns i handlingsplanen.

Under året 2021 fattades beslut om att integrera Programmet för ett tillgängligt samhälle till att istället blir ett Program för mänskliga rättigheter.

SON har en funktionshinderkonsulent anställd med uppgift att samordna och planera samarbetsuppdraget tillgänglighet genom att:

- anordna workshops om tillgänglighet. På workshopen bjuds olika nämnder och bolagsstyrelser in. Syftet är att sprida kunskap om tillgänglighet och att skapa förutsättningar och legitimitet för samarbetet. Workshopen kunde inte genomföras 2021 på grund av pandemin.
- samarbeta med alla förvaltningar och bolag genom tillgänglighetsombudsträff. Syftet med träffen är att sprida kunskap om tillgänglighet till olika förvaltningar och Borås egna bolag och att förankra tillgänglighetsarbetet i staden.
- skapa, revidera och följa upp ”Handlingsplan för ett tillgängligt samhälle”. Syftet med handlingsplanen är att driva arbetet med tillgänglighet i de olika förvaltningarna framåt.
- bistå med rådgivning till förvaltningar och bolag i arbetet med tillgänglighet.
- fungera som kontaktperson för olika föreningar och organisationer gällande tillgänglighet.
- deltar i :
  - alla tre funktionshinderråd samt funktionsrätt Borås ordförande möte.
  - olika nätverksträffar: Mänskliga rättigheter nätverk, tillgänglighetsnätverk Västra Götaland
  - olika arbetsgrupper riktade till personer med funktionsnedsättning som t.ex. Funkisgala, tillgänglighetdokument

7 Verksamhetsmätt

7.1 Funktionshinderverksamhet LSS

7.1.1 Övergripande

7.1.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal personer med LSS-beslut	933	943	900	901

7.1.2 Personlig assistans

7.1.2.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal personer med personlig ass enl LSS	80	63	66	62
Antal personer med personlig ass enl SFB	184	174	170	177
Antal timmar personlig assistans enl LSS	166 133	190 518	166 133	173 043
Varav retroaktiva beslut, antal timmar	3 550	10 539	0	3 227

7.1.3 Daglig verksamhet

7.1.3.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal personer med beslut om daglig verksamhet	470	477	456	460
- varav externt köpta platser enl LOV	107	92	98	94

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
- varav externt köpta platser (ej LOV)	21	14	18	15

7.1.4 Bostad med särskild service för vuxna

7.1.4.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antalet personer med verkställda beslut om boende	347	338	336	324
Kommentar Måttet bygger på insats och inte var man bor. Översyn av måttets definition görs till 2022. Måttet för 2021 är ett genomsnitt för året. Tidigare år bygger inte på genomsnitt samt att det finns risk att personer är medräknade två gånger vid flytt eller förnyade beslut.				
- varav externt köpta platser	13	20	15	16

7.2 Funktionshinderverksamhet SoL

7.2.1 Övergripande

7.2.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal personer med beviljade insatser	610	531	440	406

7.2.2 Bostad med särskild service

7.2.2.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal personer med särskilt boende	93	100	93	94
Kommentar Måttet bygger på insats och inte var man bor. Översyn av måttets definition görs till 2022. Måttet för 2021 är ett genomsnitt för året. Tidigare år bygger inte på genomsnitt samt att det finns risk att personer är medräknade två gånger vid flytt eller förnyade beslut.				

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
- varav externt köpta platser	28	40	23	27

7.2.3 Insatser i ordinärt boende

7.2.3.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal personer med boendestöd	356	285	245	219
Antal utförda timmar boendestöd	16 216	14 981	14 760	16 180

7.2.4 Sysselsättning enligt SoL

7.2.4.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal personer med sysselsättning enligt SoL	103	89	90	84

7.2.5 Övrigt

7.2.5.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal personer med trygghetslarm	94	75	100	67

8 Investeringar

8.1 Investeringar, årliga anslag

Tkr	Budget 2021	Utgift 2021	Avvikelse 2021
Backhagsvägen LSS	500	0	500
Färgargatan LSS	500	0	500

Tkr	Budget 2021	Utgift 2021	Avvikelse 2021
Sörmarksliden LSS	500	0	500
Våglängdsgatan LSS	500	0	500
Upprustning av lokaler inom dv	500	0	500
Skogsfrugatan SoL	500	0	500
Summa	3 000	0	3 000

Analys

Vid planerad nybyggnad av gruppboheter äskar nämnden investeringsbudget. Under byggprocessen blir det sedan ofta förseningar p.g.a. överklaganden m.m. Därför behöver nämnden ofta flytta fram investeringsbudget till kommande år.

Backhagsvägen LSS, Färgargatan LSS samt Skogsfrugatan SoL är färdiga men inköp har gjorts på driftsbudget. Våglängdsgatan LSS är inflyttad av ett boende som drivs på entreprenad och avser en flytt från en annan adress. Detta på grund av att gruppboheten hade utdömda lokaler i händelse av en brand. Investeringsbudget för upprustning av lokaler inom daglig verksamhet har inte använts utan inköp har gjorts på driftsbudget.

Gruppbohet Sörmarksliden LSS är inte påbörjad.

Sociala omsorgsnämnden begär därför hos Kommunstyrelsen att investeringsmedel för ny gruppbohet Sörmarksliden LSS får överföras till 2022 (500 tkr).